

Jožica Flis Sušjan in Barbara Klemenčič, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana

TIMSKO VREDNOTENJE UČNIH DOSEŽKOV PRI ANGLEŠČINI V ČETRTEM LETNIKU NA GIMNAZIJI JOŽETA PLEČNIKA V LJUBLJANI

UVOD

V okviru posodobitve gimnazijskih programov smo na gimnaziji Jožeta Plečnika v Ljubljani v šolskem letu 2009/10 uvedli interaktivni timski pouk tudi pri angleščini v četrtem letniku. Z uvedbo novega načina dela se je pokazala možnost nekoliko drugačnega pristopa k vrednotenju učnih dosežkov, še zlasti pri kompleksnejših vsebinah na višji taksonomski stopnji (esej, argumentirana razprava), ki jih težje preverimo in ocenimo s klasičnimi testi objektivnega tipa. Dejstvo, da pri nas timski pouk angleščine enkrat tedensko poteka v zaključnem letniku, nam je narekovalo previdnost pri uvajanju novosti, saj so dijaki v času šolanja že usvojili določene načine ocenjevanja, prav tako pa so že seznanjeni s kriteriji eksternege ocenjevanja na maturi. Sprejeli smo skupna izhodišča za timsko preverjanje, ki naj upoštevajo temeljna načela dobrega poučevanja tujih jezikov, vključujoč pomoč pri premagovanju nelagodja ob uporabi tujega jezika, spodbujanje pripravljenosti za jezikovno tveganje, spodbujanje samozavesti, pomoč pri razvijanju notranje motivacije, sodelovalno učenje, procesiranje znanja s pomočjo desne možganske polovice, spodbujanje strpnosti, uporabo intuicije, obravnavo napak kot sestavine učenja ter pomoč učencem pri zastavljanju lastnih dodatnih ciljev (Brown, 1994). Izbor kriterijev in opisnikov za vrednotenje smo prilagodili potrebam in jih nismo dodatno spreminjali, če so se nam zdeli povsem ustrezni (npr. kriterije za vrednotenje pisnih sestavkov in ocenjevanja govorne zmožnosti smo v celoti povzeli po maturitetnem katalogu), sami pa smo izdelali kriterije za govorni nastop z vizualno podporo.

Glede na to, da interaktivni timski pouk poteka samo enkrat tedensko, smo program dela oblikovali tako, da smo poudarili razvijanje tistih jezikovnih kompetenc, pri katerih je smiselna navzočnost dveh učiteljev oz. lahko učni proces poteka v obliki hkratnega timskega pouka v manjših skupinah. Skladno s tem smo oblikovali tudi zamisli glede vrednotenja znanja.

PRIMERI TIMSKEGA VREDNOTENJA UČNIH DOSEŽKOV

Preverjanje znanja

Metode diagnostičnega in sprotnege preverjanja učnih dosežkov se pri timskem poučevanju bistveno ne razlikujejo od tistega pri pouku z enim učiteljem, večja pa sta obseg in intenzivnost, saj se učitelja lažje usmerita na napredek in učne potrebe ter vrednotenje znanja posameznih dijakov.

Timska učitelja pri dijakih spremljata tako razumevanje pisnih in slušnih sporočil kot tudi ustrezno rabo besedišča in slovničnih struktur ter govorno in pisno zmožnost.

Kot novost pa smo uvedli simulacijo ustnega izpita na maturi. Dijaki imajo v četrtem letniku namreč priložnost, da se udeležijo pisnega predmaturitetnega izpita, ustni del pred komisijo pa je za marsikoga lahko vir nelagodja. Dijaki so tako obliko preverjanja lepo sprejeli (priloga 1).

Ocenjevanje pisnih izdelkov

Timsko poučevanje omogoča tudi skupno načrtovanje ocenjevanja zlasti tistih učnih vsebin, ki se obravnavajo pri timskem pouku, omogoča pa tudi več sodelovanja pri sestavljanju in ocenjevanju oziroma posvetovanju glede pisnih in tudi ustnih preizkusov znanja.

Povsem timsko smo pristopili k sestavljanju in ocenjevanju pisnih preizkusov poznavanja književnosti in daljših pisnih sestavkov. Te vsebine zaradi kompleksnosti namreč lahko pri ocenjevalcu spodbudijo nekoliko subjektivnejši odziv, zaradi česar bi bil dijak lahko oškodovan pri oceni. Timska učitelja izdelke soocenita v skladu z vnaprej dogovorjenimi kriteriji in morebitne razlike uskladita.

Ocenjevanje govornega nastopa z vizualno podporo

Za potrebe timskega pouka smo posebej pripravili navodila in kriterije ter opisnike (priloga 2) za ocenjevanje govornih nastopov, ki jih dijaki opravljajo zlasti v okviru utrjevanja in poglobljanja tematskih sklopov, ki posegajo na različna področja življenja. Kriterije in opisnike smo izdelali na podlagi izkušenj različnih učiteljev pri izvajanju govornih nastopov dijakov. Upoštevali smo tako sodelovanje dijakov v procesu priprave nastopa kot tudi izvedbo samo. Učitelja soocenita nastop in morebitne razlike uskladita v skladu s kriteriji, tako da je nastop ovrednoten čim bolj objektivno. Govorni nastop ovrednotijo tudi poslušalci/dijaki, zaželeno pa je tudi samoevalvacija dijakov.

SKLEP

Glavne prednosti timskega vrednotenja učnih dosežkov pri pouku angleščine v četrtem letniku so zlasti v tem, da se pri vrednotenju kompleksnejših učnih dosežkov v čim večji meri izognemo subjektivnemu ocenjevanju, pri dijakih pa spodbudimo zaupanje, kar je še zlasti pomembno v zadnjem letniku šolanja zaradi bližajočega se eksternege preverjanja. Pri preverjanju znanja učitelja svoje delo lažje usmerita na potrebe posameznega dijaka in ga sproti

opozarjata na morebitne pomanjkljivosti. Timsko poučevanje omogoča tudi večjo raznolikost načinov vrednotenja. Prvi pogoj za uspešno timsko vrednotenje pa je dobra usklajenost timskih učiteljev glede razumevanja samih ciljev vrednotenja znanja, potrebni so jasno dogovorjeni kriteriji, pripravljenost za uvajanje novosti in seveda kontinuirano timsko delo z zadostnim številom skupnih ur pouka.

V svojem prispevku smo se omejili na timsko vrednotenje dosežkov, ki smo ga izvedli do zdaj in je pri dijakih naletelo na pozitiven odmev. V prihodnje si želimo uvesti več alternativnih oblik timskega ocenjevanja in timskega vrednotenja manj standardnih izdelkov, kot so projektna poročila, seminarske naloge, bralni dnevnik in ilustracije, kar smo do zdaj vrednotili v glavnem individualno.

Shema 1: Priprava na interaktivno timsko učno uro iz angleškega jezika

Ciljna skupina dijakov: dijaki 4. letnika, starost 18 let		
Predmet: angleški jezik		
Učitelja: učitelj 1 učitelj 2		
Datum:	Šolska ura:	Učilnica:
Učni pripomočki: listki z vprašanji		
Žarišče ure: simulacija maturitetnega ustnega izpita		
Učne oblike: frontalna, individualna, skupine		
Učne metode: demonstrativno-razlagalna, prelet besedila, poslušanje in slušno razumevanje, razprava		
Vrsta ITP: TRADICIONALNA Z ELEMENTI KOMPLEMENTARNE – učitelja skupaj načrtujeta uro, poučujeta sočasno in vzporedno, izvajata različne, vendar soodvisne učne dejavnosti; občasno si razdelita učne dejavnosti.		
Potrebno predznanje : jezikovno predznanje, poznavanje z učnim načrtom in maturitetnim izpitnim katalogom predpisanega besedišča in tematskih sklopov.		
Učni cilji in pričakovani učni dosežki: razvijanje jezikovnih zmožnosti, argumentiranje, aktivna uporaba besedišča na različne teme; dijak zna v angleškem jeziku suvereno zastopati svoje stališče do izbrane teme.		
Ugotavljanje učnih dosežkov: učitelja s podvprašanji spodbujata odziv dijakov, ovrednotita slišano in oceno dijaku utemeljita.		
Logistika: oba učitelja poskrbita za izpitnim podobne complete vprašanj.		
Literatura: slikovno gradivo, časopisni članki, zapiski		

Potek učne ure:

Čas	1. učitelj	2. učitelj	Učna oblika	Dijaki
5'	<ul style="list-style-type: none"> - Preveri prisotnost in vpiše v dnevnik. - Pojasni, da je cilj ure simulacija maturitetnega ustnega izpita. - Dijake spodbudi, da opišejo svojo predstavo o poteku izpita. - Odgovarja na vprašanja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Napiše na tablo, kaj maturitetni ustni izpit obsega, in njegovo dolžino. -Odgovarja na vprašanja. 	frontalna	<ul style="list-style-type: none"> - Dijaki sprašujejo o poteku izpita.
15'	<ul style="list-style-type: none"> - Razdeli dijake v skupine in da navodila za delo. - Spremlja delo dijakov. -Dijake prosi, da povejo pripravljene odgovore. 	<ul style="list-style-type: none"> - Razdeli listke z vprašanji. - Spremlja delo dijakov. 	skupine po štiri	<ul style="list-style-type: none"> - Dijaki v skupinah pripravijo odgovore na vprašanja. - Predstavijo svoje odgovore in mnenja.
5'	<ul style="list-style-type: none"> - Pozove prostovoljca za simulacijo izpita pred komisijo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Da navodila za potek izpita, pazi na pravilnost poteka. - Izbere prostovoljca za tretjega člana komisije. 	individualna	<ul style="list-style-type: none"> - Dijak izbere listek z vprašanji in si pripravi odgovore.
15'	<ul style="list-style-type: none"> - Vodi pogovor z vprašanji in podvprašanji. 	<ul style="list-style-type: none"> - Spremlja potek pogovora. 	individualna	<ul style="list-style-type: none"> - Dijak odgovarja na vprašanja in sodeluje v pogovoru; odgovore utemelji z razlogi za svojo odločitev.
5'	<ul style="list-style-type: none"> - Pove in utemelji svojo oceno. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pove in utemelji svojo oceno. - Dijake pozove, da podajo svojo oceno in utemeljitev. 	individualna	<ul style="list-style-type: none"> - Spraševani dijak se seznanja z oceno. - Ostali dijaki poslušajo in nato oblikujejo oceno. - Dijaki povejo in utemeljijo odgovore.

Primeri izpitnih lističev:

1

1. **Visual stimulus:** Look at the photo. You will be expected to make some comments. It will also serve as a basis for discussion with the examiner.
(Opomba: Na tem mestu je v izvorniku lističa vstavljena fotografija.)
2. **Charities:** Define charities and discuss their importance.
3. **J. D. Salinger – *The Catcher in the Rye*:** Describe Holden's attitude to school.

2

1. **Visual stimulus:** Look at the photo. You will be expected to make some comments. It will also serve as a basis for discussion with the examiner.
(Opomba: Na tem mestu je v izvorniku lističa vstavljena fotografija.)
2. **Slovenian education system:** Describe the Slovenian education system and discuss its advantages and disadvantages.
3. **M. Haddon, *The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*:** Discuss Christopher's attitude to his father.

Shema 2: GOVORNI NASTOP Z AVDIOVIZUALNO PODPORO – KRITERIJI IN OPISNIKI

Merila za kakovost:

- Priprava na nastop in sodelovanje v procesu izboljševanja nastopa
- Vsebinska ustreznost in struktura nastopa
- Izvedba nastopa z avdiovizualno podporo (ppt ali plakat, zvočni posnetki)
- Jezikovna pravilnost
- Ustreznost besedišča

Priprava na nastop in sodelovanje v procesu izboljševanja osnutka

2 točki

- Dijak/-inja upošteva vse roke postopne priprave za govorni nastop.
- Priprava vsebuje vse zahtevane elemente.
- Dijak/-inja dejavno sodeluje v procesu izboljševanja nastopa.

1 točka¹

- Dijak/-inja zamuja pri rokih postopne priprave.
- Pripravi manjkata en ali dva zahtevana elementa oz. priprava je nepopolna.
- Dijak/-inja zamuja z izboljševanjem.

0 točk

- Dijak/-inja ne upošteva rokov oz. ne sodeluje v procesu izboljševanja.
- Nastop ni pripravljen in izveden.

Vsebina in struktura nastopa

4 točke

- Govorni nastop obsega vse bistvene elemente.
- Vsebina je podana v smiselnem zaporedju.
- Vsebina je v celoti osredotočena na bistveno in pomembno.

3 točke

- Govorni nastop obsega večino bistvenih elementov.
- Vsebina je podana v dokaj smiselnem zaporedju.
- Vsebina predstavitve je v glavnem osredotočena na bistveno in pomembno.

¹ Praviloma naj bi bil opis za vsak pozitiven dosežek (torej tudi za 1 točko) pozitiven – znanje naj bi bilo opisano s tem, kar je doseženo, ne pa s tem česar ni. V danem primeru pa je ta izjema dopustna, ker je hkrati naveden tudi opis za negativno ovrednoten dosežek.

2 točki

- Govorni nastop zajema le nekatere zahtevane elemente.
- Zaporedje podajanja ni smiselno urejeno.
- Vsebina ni dovolj osredotočena ali se ponavlja.

1 točka

- Govorni nastop je vsebinsko pomanjkljiv in nestrukturiran.

0 točk

- Govorni nastop je vsebinsko skoraj povsem zgrešen in popolnoma nestrukturiran.
- Nastop ni pripravljen in izveden.

Izvedba govornega nastopa z avdiovizualno podporo

2 točki

- Govorni nastop poteka tekoče.
- Avdiovizualna podpora je ustrezno vključena v nastop.

1 točka

- Govorni nastop poteka z enim ali dvema daljšima zastojema.
- Avdiovizualna podpora ni dovolj smiselno vključena v nastop.

0 točk

- Govorni nastop/predstavitvev poteka netekoče, s pogostimi zastoji.
- Avdiovizualna podpora je neustrezna ali je sploh ni.
- Nastop ni pripravljen in izveden.

Jezikovna pravilnost

4 točke

- Dijak/-inja pravilno uporablja že usvojene jezikovne strukture, napak skoraj ni.
- Občasne manjše napake ne motijo razumevanja.
- Dijak/-inja govori razumljivo v eni od standardnih izgovorjav.

3 točke

- Občasne manjše jezikovne napake.
- Dijak/-inja napake večinoma ustrezno popravi.
- Izgovarjava je večinoma ustrezna in razumljiva.

2 točki

- Pogoste jezikovne napake, ki pa ne otežujejo razumevanja.
- Dijak/-inja se pogostih jezikovnih napak ne zaveda in jih ne popravlja.
- Izgovarjava je včasih neustrezna, a razumljiva.

1 točka

- Pogoste manjše in večje jezikovne napake, ki otežujejo razumevanje.
- Izgovarjava je neustrezna in zato težko razumljiva.

0 točk

- Jezikovne napake so tako pogoste, da je sporočilo nerazumljivo.
- Izgovarjava je večinoma neustrezna in ne omogoča razumevanja.
- Nastop ni pripravljen in izveden.

Besedišče

4 točke

- Dijak/-inja uporablja raznoliko besedišče, ki je primerno temi in poslušalcem.
- Usvojeno in na novo pridobljeno besedišče uporablja smiselno in ustrezno.

3 točke

- Dijak/-inja uporablja dokaj raznoliko besedišče, ki je primerno temi in poslušalcem, opazimo posamezne napačne rabe na novo usvojenega besedišča.

2 točki

- Besedišče je večinoma ustrezno, vendar skromno in se ponavlja.
- Opazne so napačne rabe besedišča.

1 točka

- Besedišče je skromno, pogosto ponavljajoče se in neustrezno glede na govorni položaj.
- Pogoste so napačne rabe besedišča.

0 točk

- Dijak/-inja skorajda ne spregovori.
- Dijak/-inja uporablja le najosnovnejše in/ali neustrezno besedišče.
- Nastop ni pripravljen in izveden.